

Değerin emek kuramı, bir malın değerinin üretiminde doğrudan harcanan emek miktarıyla kullanılan üretim araçlarının tükenen bölümünü yeniden üretmek için gerekli emek miktarının toplamına eşit olduğudur. Marx, doğrudan harcanan emek miktarının da çalışanların ücret olarak aldıklarının değeri ve artıkdğer olmak üzere ikiye ayrıldığını göstermiştir. Tecrübe de, artıkdğerin paylaşımı için verilen savaşımın fiyatların değerini emek kuramına dayalı oluşan değerlerden saptığını, yani fiyatları anlamak için değerini emek kuramının yeterli olmadığını göstermiştir. Yetersiz olmasına karşın değerini emek kuramı, ekonomik gelişmeleri anlamak için kullanılabilir en dayanıklı zihni araçtır.

Değerini emek kuramı, yirminci yüzyılın başlarına kadar iktisat biliminin temeli olmuştur. Yirminci yüzyıl başında terk edilmek istenmiş; ancak yerini başka bir şey alamamıştır. İktisat bilimi, marjinalist, mekanik, en çoklaştırmacı çözümlemeyle bütüncül makroiktisadi çözümleme ayırımından başlayıp birbirini tamamlamayan ve çoğu yerde birbiriyle çelişen parçalara bölünmüştür. O gün bugündür, sağlam temele oturmuş tek bir iktisat biliminden söz edilemez.

Kolay anlaşılır isabetli sonuçlar veren değerini emek kuramına dayalı iktisat, sermayeci burjuva toplumunu sonlandırabilecek topluluk davranışına yol açmıştır. Değerini emek kuramının terk edilmek istenmesinde bilimsel yersizliği değil işte bu ideolojik etkisi belirleyici olmuştur.

İdeolojik etkiyi, günümüz iktisadında sıkça kullanılan «dışsallık» kavramının yardımıyla anlayabiliriz. Dışsallığı bir örnekle anlatabilmem için düşün ki düz bir salın üzerinde çok sayıda insan var. Biri tutup salın sol tarafından sağ tarafına doğru gitse ne olur? Sal kuramsal olarak biraz sağa doğru yatar; fiiliyatta bu yokumsanabilir ve hiç bir şey olmayacağı düşünülebilir. Ancak sağa gidene izleyen bir kaç kişi, “ilginç bir şey mi var” diye meraklanıp peşine takılır ve diğerleri de orada bir şeyler olduğunu düşünerek kervana katılırsa sal, açıkça sağa doğru yatar ve bu sefer yokumsamak olanaklı değildir. Bir kişi yaptığında etkisi fiilen yokumsanabilecek olan dolayısıyla bireysel karar almada içerilmeyen ancak çok kişi yaptığında toplulukta hissedilir olan dolayısıyla toplu karar almada içerilmesi

gereken etkinliklere «dışsallık» diyoruz. Bir kişinin sağa kaymasının dışsal etkisi salın sağa yatmasıdır.

İş

El işi nerde olsa altın'dan değerlidir,
Alım'ın satım'ın da katından değerlidir.
Değer'in de adını değerlere el verir;
Adının işlenişi adından değerlidir.
Özdemir Asaf

Değerin emek kuramının sunduğu bilimsel bilgidir, kullanılabilir teknik bilgilere dönüşmesi için işlenmesi gerekir. Teknik bilgi olarak yetersizliğinin -bunun her bilimsel bilginin özelliği olduğu göz ardı edilerek- bilimsel olmadığına kanıtı olarak sunulması insanı yönlendirmeyi hedefler. Tek bir insanın değer emek kuramını fark etmesini engellemenin etkisi yokumsandır olduğundan hareketle topluluk için etkili bir dışsallık oluştuğunda sal yan yatar. Ancak topluluk hareketi sal gibi değildir. Salda herkes herkesi görür, ona göre konumunu belirler; yan yattığında ters yönde hareketlenme başlar ve kısa sürede sal dengelenir. Toplulukta dengesizlik süregelen hale gelebilir; sal benzetmesini kullanırsam, bir süre sonra salın yana yatmışlığı olağan durum olarak değerlendirilir; hatta dengeleme girişimlerinden rahatsızlık bile duyulur.

“Bilimsel milimsel ama ideolojik karın ağrısı, dayanılacak gibi değil” diye topluluk yana yatırılıp yan gittiğinde dengesizlik ortaya çıkar. Dengesizlik bir süreliğine olağan kabul edilse bile sorun doğurur ve yeni dengesizliklere doğru “dengeleme” girişimleri olur. Zaman içinde topluluk salınıp durur. Sermayeci ekonomi dengeye dayanamaz, sürekli bir dengesizlikten diğerine salınmak zorundadır.

Ekonomiyle birlikte anaakım iktisadi görüşlerde salınıp durur. Değer emek kuramıysa tüm salınımlar içinde tutunulacak sabit, nirengi noktasıdır. Politikekonomi.net’de yayınladığım üç yazılık dizide, değer ve toplumsal güç keçilerinin sermayenin değer köprüsünde kafa

kafaya gelmeleri üzerinden işte bu salınımları ve nirengi noktasını anlattım:

1-“Fiyatlar ve değerin emek kuramı”

2-“Değer ve toplumsal güç ilişkileri”

3-“Sermayenin değer köprüsündeki emek ve toplumsal güç keçileri”